

půjčkové (§ 1371 o. o. z.); neplatny jsou však toliko nedovolené smlouvy vedlejší, nikoli celá smlouva zástavní (rozh. ze dne 23. ledna 1879 č. 14.233, sb. 7303; ze dne 1. prosince 1863 č. 8582, sb. 1834).

Sňatek manželský viz Manželství.

Sňatek občanský viz Manželství občanské.

Sňatky sedmihradské.

I. Pojem.

Název pochází od toho, že katolický manžel vzdá se rakouského státního občanství, přijme uherské, a vystoupí z církve katolické, by z právidla v Sedmihradsku domohl se rozvedení svého manželství dle tamních zákonů a po té uzavřel manželství nové. Posavadní judikatura nejvyššího soudu nepřeje těmto manželstvím, ježto postupem takovým lze snadno obejít předpisy rakouského práva manželského a zákaz dvojženství. Již výnosem ze dne 22. října 1879 č. 9482 zakročilo min. vnitra proti uzavírání takových protizákonných manželství, ježto se opětně přiházelo, že zdejší evangelický správce duchovní — hlavně byv delegován nerakouskými úřady farními — intervenoval při uzavírání manželství rakouských občanů státních a jiných příslušníků státních, kteří dříve byli ve svazku manželském a jichž manželství nemohlo platiti dle rakouského práva manželského za rozloučené. Toto chování jednotlivých evangelických správců duchovních mělo v zápětí, že často rakouští státní příslušníci zříkali se na nějaký čas svého rakouského státního občanství, jen aby umožnili opětně manželství dle rakouského práva manželského nepřipustné a že konečně opětně manželství rozvedeného manžela dle rakouských zákonů naprosto nepřipustné záviselo fakticky na tom, zda se manžel takový mohl na nějaký čas vzdáti svého rakouského státního občanství čili nic. Ač tím obcházeny byly platné zákony manželské, nezasahovala dále vláda, ježto rozsudek o platnosti nebo neplatnosti manželství jen řádní soudové mohou vynést, do věci té a vyčkala příslušný výrok soudů o právní povaze takových svazků manželských.

Dle toho byli cit. výn. všichni evangeličtí faráři augsburského a helvetického vyznání na to upomenuti, že jsou pod následky § 78 o. o. z. povinni odeprít každé spolupůsobení při uzavírání manželství mezi rakouskými občany státními a jinými státními příslušníky, kteří již ve svazku manželském byli a jichž manželství nelze dle práva rakouského pokládati za rozloučené. Mimo to bylo jim za povinnost uloženo, by též o těch případech, kde manželství takové budoucně se uzavře mimo království a země v říšské radě zastoupené, o tom sdělení příslušnému soudu sborovému učinili, jestliže později manželé v této polovici říše svého řádného bydliště nabudou.

II. Panující prakse.

V četných rozhodnutích soudních uznány byly ohledně manželství sedmihradských tyto zásady:

1. Otázka platnosti manželství je totožnou s otázkou právní účinnosti v této polovici, neboť právní účinnost manželství jest, jak známo, zároveň důležitou pro příslušnost a dědické právo manželky a dětí v takovém spojení zplozených, pokud se týče, takovým spojením legitimovaných.

2. Otázku, dle kterých zákonů posouditi má rakouský soud platnost manželství nynějšího rakouského občana státního dříve v cizině uzavřeného,

dlužno v ten smysl zodpověděti, že pro tuto otázku rozhodny jsou pouze právní zásady platného zdejšího práva manželského.

3. K otázce, zda katolické manželství bývalým zdejším státním příslušníkem v Rakousku platně uzavřené může býti rozvázáno zrušením státního občanství a přestoupením k jinému vyznání, sluší záporně odpovéděti. Ovšem stanoví st. zákł. z. ze dne 21. prosince 1867 č. 142 ř. z. v čl. IV.: »Svoboda stěhování je obmezena se strany státu jen mocí brannou a byly tím zrušeny předpisy vystěhovacího pat. ze dne 24. března 1832, avšak jen ty předpisy, jež nařizují neb na nařízení spočívají, že je k vystěhování zapotřebí státního svolení; avšak zákonný pojem »vystěhování«, kterého též užívá cit. st. zákł. z., sluší nepochybně i nyní vymeziti ve smyslu vystěh. pat. ze dne 24. března 1832 č. 257 sb. z. s. § 1 tohoto pat. stanoví: Vystěhovalcem je ten poddaný, jenž opustí stát rakouský v úmyslu se již nevrátiti. Podstata vystěhování nespočívá tudíž ve fysickém trvalém vzdání se ze států rakouských, nýbrž ve vzdání se plného požívání práv státních občanů atd.« Vystěhování oznámené úřadu je teprve tehdy účinným a tudíž vyloučení ze svazku státního nastává teprve tehdy, když vystěhování se skutečně stalo. Vzdání se rakouského státního občanství za příčinou uzavření manželství sedmihradského je však jen zdánlivým, neděje se ve vážném úmyslu jiného státního občanství nabýti a rakouského pozbyti, nýbrž děje se v úmyslu obejiti tak zákonné předpisy, jež brání druhému manželství. a pak se opět třeba jako zdánlivý cizinec do rakouského státního území navrátiti.

4. Nálezy o rozloučení vydané ohledně katolického manželství dle rak. práva uzavřeného soudem cizozemským nejsou v obvodu platnosti o. o. z. právně účinnými (viz rozh. nejv. s. ze dne 9. prosince 1885 č. 12.038, časop. »Jur. Bl.« r. 1886 č. 2).

Fuchs podotýká ve svém díle »Die sogenannten siebenbürgischen Ehen«, že shora cit. v. n. ze dne 22. října 1879 předpokládá, že aspoň jeden manžel je rakouským státním občanem a že však nemůže se cit. v. n. týkati těch manželství, jež byla se vši opatrností uzavřena a při nichž tudíž dosáhli oba manželé uherského státního občanství, a dovozuje dále z toho, že přes tento výnos jsou platna sedmihradská manželství, při nichž předcházelo: rozvedení katolických manželů rakouským soudem; vystoupení z církve katolické; přijetí evangelického nebo unitářského vyznání; dosažení uherského občanství státního; nález sedmihradského soudu manželského o rozloučení manželství v Rakousku rozvedeného na základě nálezu o rozvedení; uzavření manželství s uherským občanem státním. Proti tomu sluší však podotknouti, že i rozvod katolických manželů může rakouský soud povolití jen od stolu a lože a nemůže rozvodem býti manželství rozvázáno tak, že by rozvedený manžel nové manželství směl uzavřítí. Nepostačí tudíž požadavek Fuchsem k platnosti manželství kladený, totiž rozvod rakouským soudem k odůvodnění pravoplatnosti druhého manželství v této polovici říše. To platí též o druhém požadavku: vystoupení z církve katolické. O. o. z. připojil se ohledně překážky manželství katolicismu zcela k zásadám práva církevního, které prohlašuje katolické manželství za nerozlučitelné, takže překážka tato nemůže býti odstraněna ani přestoupením k jinému vyznání, byť i toto bylo rakouským zákonem dovoleno. Správně jest, když tvrdí Fuchs, že rakouský soud má, zkoumá-li manželství cizinců v cizině uzavřené, zkoumati způsoblost obou manželů

k uzavření manželství dle předpisů soudu cizozemského, avšak nesmí se přehlédnouti, že se nejedná pouze o zkoumání, o formy manželství snad v cizině mezi cizinci uzavřeného, nýbrž zároveň též o zkoumání manželství svého času mezi tuzemci v tuzemsku uzavřeného. Nelze-li toto dle stávajících předpisů tuzemských pokládati za rozloučené, plyne eo ipso, že manželství v cizině uzavřené je neplatným, pročež dochází Fuchs k nepravému závěru, když ukládá toliko rakouskému soudu za povinnost zkoumati, zda manželství v cizině mezi cizinci uzavřené je dle tamních předpisů platným, a při tom nechce přihlížeti k rakouskému katolickému manželství svého času v tuzemsku uzavřenému.

Sněmovna panská.

Ústřední orgán v rakouském státním ústrojí k zastoupení lidu povolaný, totiž říšská rada sestává ze sněmovny panské a ze sněmovny poslanecké (§ 1 zák. ze dne 21. prosince 1867 č. 141 ř. z.). Panská sněmovna sestává ze 4 skupin, ježto členství panské sněmovny zakládá se těmito momenty:

1. rodem, t. j. zletilí princové císařského domu (§ 2);
2. císařským propůjčením dědičného důstojenství říšské rady; tato důstojnost může býti císařem propůjčena zletilým náčelníkům jen těch tuzemských rodů šlechtických, jež vynikají v královstvích a zemích v říšské radě zastoupených velkostatky rozsáhlými a tak utvářenými, že jich vázanost umožňuje zvláštními zákony svěrenskými zjištění osoby dočasného náčelníka rodiny a zajišťuje zachování lesku rodinného (§ 3);
3. úřadem; sem náležejí arcibiskupové a biskupové-knížata;
4. císařským povoláním; císaři je vyhrazeno povolati ze království a zemí na říšské radě zastoupených vynikající muže, jež se zasloužili o stát, církve, vědu neb umění, za členy panské sněmovny na dobu jich života (§ 5). Počet členů panské sněmovny je neobmezeným. Libovolné zvýšení je neobmezeným výsostním právem koruny, jež vyžaduje pouze spolupodpisu zodpovědného ministerstva. Nikdo nemůže býti současně členem sněmovny panské a poslanecké (§ 1).

Sněmovna poslanecká.

I. Pojem a dějinný vývoj. Viz čl. Rada říšská.

II. Složení sněmovny poslanecké. Viz čl. Rada říšská.

III. Práva a povinnosti členů poslanecké sněmovny.

1. Nově nastupující poslanci jsou povinni slíbiti, na místě přísahy, císaři věrnost a poslušnost, neoblomné šetření státních základních i všech ostatních zákonů, jakož i svědomité plnění svých povinností (§ 1 zák. ze dne 12. května 1873 č. 94 ř. z.).

2. Poslanci nesmějí přijímati od svých voličů žádných instrukcí. Toto zákonné ustanovení nesmí se však pojímati tak, jako by se poslanec nesměl informovati v kruhu svých voličů a mimo něj, nebo dbáti resolucí, usnesení, přání nebo návrhů svých voličů neb jiných zájmových skupin; působení na poslance prostředky zákonem dovolenými, ať v zájmu jednotlivců nebo celých vrstev, není nedovolené, neboť nehledě ani k tomu, že nevolí všechny zájmové skupiny zvláštního poslance, čímž byla by takovýmto nezastoupeným kruhům odňata všeliká možnost hájiti vlastních zájmů, stal by se čl. 13 zákl. zák. st. ze dne 21. prosince 1867 — volnost projevu mínění v mezích zákona — přímo illusorním, kdyby každému státnímu příslušníku nebyla poskytnuta možnost s poslanci přání sdělovati a je co nejdůkladněji a nej-